

Fighting Inflation : ต่อสู้กับเงินเฟ้อ

สืบเนื่องจากบทความในคราวที่แล้ว ที่ผมได้พูดถึงปัญหาของเงินเฟ้อ ความเสียหายของเงินเฟ้อต่อระบบเศรษฐกิจ และโอกาสที่ประเทศไทยอาจจะต้องเผชิญกับปัญหาเงินเฟ้อที่รุนแรง (อัตราเงินเฟ้อปรับเพิ่มขึ้นอย่างมากและรวดเร็ว) ในวันนี้ก็น่าจะเป็นโอกาสที่ดีที่จะได้พูดถึงแนวทางในการรองรับปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น การรับมือปัญหาเงินเฟ้อ

สิ่งแรกที่มีความสำคัญและมีความจำเป็นคงจะเป็นเรื่องของการหาสาเหตุที่แท้จริงของเงินเฟ้อให้ได้ เพราะสาเหตุของเงินเฟ้อที่แตกต่างกัน จะต้องใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันในการรับมือ

ถ้าจะพิจารณากันอย่างกว้างๆ ก็พบว่าสาเหตุของการเกิดเงินเฟ้อสามารถมาได้จากทั้งทางด้านอุปทาน (Supply Side) เป็นแรงผลักดันที่ทำให้ราคาสินค้าต้องปรับตัวสูงขึ้น (Supply Push Inflation) และทางด้านอุปสงค์ (Demand Side) เป็นแรงฉุดลากจากปริมาณความต้องการสินค้าที่เพิ่มมากขึ้น (Demand Pull Inflation) โดยเงินเฟ้อที่มาจากทางด้านอุปทานก็จะมีเหตุมาจากการปรับเพิ่มขึ้นของต้นทุนการผลิต ไม่ว่าจะเป็น ต้นทุนแรงงาน ต้นทุนน้ำมันหรือเชื้อเพลิง (เมื่อราคาน้ำมันหรือราคาพลังงานเพิ่มขึ้น) และการปรับเพิ่มขึ้นของราคาปัจจัยการผลิตอื่นๆ

นอกจากนี้ ยังอาจเกิดขึ้นจากการขาดแคลนอันเนื่องมาจากกระบวนการผลิตได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ที่ไม่ได้คาดหมาย (กรณีนี้ก็มักจะเป็นการปรับเพิ่มขึ้นของราคาในระยะสั้นเป็นการชั่วคราว แต่ในระบบเศรษฐกิจไทย หลายครั้งก็จะเป็นการปรับขึ้นแล้วปรับเลย ไม่ได้มีการปรับลดลงแต่อย่างใด ทั้งๆ ที่เหตุผลของการปรับเพิ่มราคาที่อ้างอิงถึงเป็นเหตุผลในระยะสั้น และเป็นเหตุการณ์ชั่วคราวเท่านั้น) ซึ่งก็ดูเหมือนจะเป็นเรื่องที่มีความยากลำบากมากในการควบคุม

ส่วนทางด้านอุปสงค์ก็จะเกิดขึ้นจากปริมาณความต้องการ (สินค้าหรือแม้แต่ปัจจัยการผลิต) ที่เพิ่มขึ้น ทำให้ราคาสินค้าต้องปรับเพิ่มขึ้นด้วย โดยส่วนใหญ่การปรับเพิ่มขึ้นของราคาอันเนื่องมาจากปัจจัยทางด้านอุปสงค์นั้น มักจะควบคู่ไปกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและการเพิ่มขึ้นของรายได้ของประชากรภายในประเทศ

นอกจากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นแล้ว โครงสร้างทางเศรษฐกิจของโลกและของไทยในปัจจุบันยังมีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่เศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงกับเศรษฐกิจอื่นและเศรษฐกิจโลกมากขึ้น ทำให้มีโอกาสที่เงินเฟ้อส่วนหนึ่งอาจมีสาเหตุมาจากปัจจัยในต่างประเทศ ทำให้เกิดการถ่ายโอนเงินเฟ้อจากระบบเศรษฐกิจหนึ่งไปยังอีกระบบเศรษฐกิจหนึ่งโดยง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเศรษฐกิจที่มีการพึ่งพาสินค้านำเข้ามาก และการไหลเข้าออกของเงินทุนจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง

จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่เป็นสาเหตุของการเกิดสภาวะเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจหนึ่งๆ รวมทั้งเศรษฐกิจไทยด้วยนั้น มีความหลากหลายมากขึ้น บางปัจจัยเป็นปัจจัยที่สามารถอาศัยมาตรการทางเศรษฐกิจภายในประเทศในการบรรเทาแก้ไขได้ในระยะสั้น แต่ไม่ได้หมายความว่าเครื่องมือเหล่านั้นเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพ และสามารถใช้อย่างต่อเนื่องโดยไม่มีข้อจำกัด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อพิจารณาจากมุมมองทางด้านต้นทุนของگردดำเนินมาตรการนั้นๆ ในทางเศรษฐศาสตร์เห็นจะมีเครื่องมืออยู่ 2 อย่างในการรับมือกับปัญหาเงินเฟ้อได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ

1) การยกระดับผลิตภาพ (Productivity) ของปัจจัยการผลิตภายในประเทศ

2) สำหรับประเทศกำลังพัฒนาที่มีการกระจุกตัวของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ การกระจายความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจทำให้มีการ

กระจายรายได้ที่เป็นธรรมมากขึ้นลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ ทำให้ประชาชนโดยส่วนใหญ่ของประเทศมีขีดความสามารถในการรับมือกับปัญหาเงินเฟ้อที่เกิดได้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการลดความรุนแรงและความเสียหายที่อาจจะเกิดขึ้นจากภาวะเงินเฟ้อได้อีกทางหนึ่ง

ในประเด็นการยกระดับผลิตภาพของประเทศนั้น น่าจะเป็นวิธีการหรือเครื่องมือที่ดีที่สุดในการรับมือกับปัญหาเงินเฟ้อ เพราะการเพิ่มขึ้นของผลิตภาพการผลิตเท่ากับเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับปัจจัยการผลิต เป็นการเพิ่มรายได้ของเจ้าของปัจจัยการผลิตในรูปของผลตอบแทนต่อปัจจัยการผลิตที่สูงขึ้น เช่น ถ้าอัตราเงินเฟ้อเป็น 5% ในระบบเศรษฐกิจแสดงว่าราคาสินค้าในระบบเศรษฐกิจปรับเพิ่มขึ้น 5% หรือท่านต้องจ่ายเงินจำนวน 105 บาทในการซื้อสินค้าจำนวนเดียวกันที่ราคา 100 บาทในปีที่ผ่านมา

ดังนั้น ถ้ารายได้ของท่าน หรือค่าจ้างแรงงานปรับเพิ่มขึ้น 5% เช่นเดียวกัน ท่านก็จะสามารถมีรายได้เพียงพอที่จะบริโภคสินค้าได้ในจำนวนเท่าเดิม

การเพิ่มขึ้นของผลิตภาพการผลิตให้ทันกับการปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าโดยเฉลี่ย จึงเป็นการป้องกันหรือรับมือกับแรงกดดันจากเงินเฟ้อได้เป็นอย่างดี

ซึ่งโดยปกติก็จะเป็นกลุ่มที่มีขีดความสามารถในการรองรับความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากการปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้าได้น้อยกว่า จนทำให้ภาครัฐจำเป็นต้องมีมาตรการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือคนในกลุ่มนี้เสมอ และก็ก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมาจากการดำเนินมาตรการ เช่น มาตรการในการช่วยเหลือค่าครองชีพของประชาชนนั้น ผู้ที่สามารถเข้าถึงความช่วยเหลือนั้นเป็นคนกลุ่มใด เป็นกลุ่มที่มีความเดือดร้อนจากภาวะเงินเฟ้อที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่?

ปกติคนจนจะเป็นกลุ่มที่ได้รับความเดือด



กันเศรษฐกร
 สันติ ชัยศรีสวัสดิ์สุข
 คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ บิด้า
 www.econ.nida.ac.th
 santi_nida@yahoo.com

ร้อนจากการปรับเพิ่มขึ้นของราคาสินค้ามากที่สุด แต่ถ้ามาตรการในการช่วยเหลือเป็นมาตรการประเภทที่รัฐไปหาของราคาถูกลงมาขายให้กับประชาชน

คำถามคือ คนจนจะมีปัญหาไปหาเงินมาซื้อสินค้าที่รัฐจัดหาหรือไม่ หรือถ้าหามาได้ก็ คงจะไม่มากพอที่จะซื้อสินค้าได้จำนวนมาก ก็จะเป็นภาวะเพิ่มขึ้นจากต้นทุนค่าเดินทางเพื่อไปซื้อสินค้าในสถานที่ที่รัฐจัดให้มีสินค้าราคาถูกมาจัดจำหน่าย และถ้าคนจนเป็นคนที่มิถุมิลาเนาอยู่ในต่างจังหวัด ห่างไกลจากตัวจังหวัด คนกลุ่มนี้จะได้รับการช่วยเหลืออย่างไร หรือคนที่ไปจ่ายซื้อสินค้าราคาถูกที่รัฐจัดหาจัดจำหน่ายนั้น ก็เป็นกลุ่มคนกลุ่มเดียวกันกับที่มีความสามารถในการสร้างรายได้ชดเชยกับราคาสินค้าที่ปรับเพิ่มขึ้นอยู่แล้ว

ซึ่งก็ไม่แน่ใจว่ารัฐต้องสูญเสียรายได้ไปเพื่อการดำเนินมาตรการในลักษณะนี้หรือไม่ ท่านผู้มีภาระต้องเสียภาษีก็ควรต้องเป็นผู้พิจารณาในประเด็นนี้กันเอง หนักเข้าราคาที่ดินในบริเวณที่รัฐจัดให้เป็นพื้นที่ในการจัดจำหน่ายสินค้าราคาถูกอาจจะมามีราคาสูงขึ้น เพราะการอยู่อาศัยในบริเวณนั้นจะมีต้นทุนค่าครองชีพต่ำกว่าที่อื่นๆ ไปโดยปริยาย

ดังนั้น เครื่องมือที่สำคัญทางเศรษฐกิจที่ควรจะได้มีการให้ความสำคัญ จึงน่าจะเน้นในเรื่องการพัฒนาขีดความสามารถผ่านการพัฒนาผลิตภาพการผลิต และการกระจายความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศให้ประชาชนในประเทศสามารถยกระดับรายได้ของตนให้สอดคล้องกับแรงกดดันเงินเฟ้อที่จะเพิ่มขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานะที่เงินเฟ้อที่มีสาเหตุมาจากปัจจัยภายนอกประเทศทวีความรุนแรงมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ■